Euroopa Parlament
2024-2029

Väliskomisjon

2024/2019(DEC)

30.1.2025

ARVAMUS

Esitaja: väliskomisjon

Saaja: eelarvekontrollikomisjon

Euroopa Liidu 2023. aasta üldeelarve täitmisele heakskiidu andmise kohta,
III jagu – Komisjon ja rakendusametid
(2024/2019(DEC))

Arvamuse raportöör: Michael Gahler

PA_NonLegDec

ARVAMUS

Väliskomisjon palub eelarvekontrollikomisjonil kui vastutaval komisjonil lisada oma resolutsiooni ettepanekusse järgmise:

1. juhib tähelepanu enneolematutele probleemidele seoses ülemaailmse keskkonna ja rahuga ning geopoliitilisele ebastabiilsusele käesoleval auditiaastal; nõuab seetõttu komisjoni ja Euroopa välisteenistuse vahelise koordineerimise tugevdamist, eelkõige Euroopa välisteenistuse tegevuseelarve puudumise tõttu; tuletab meelde, et alates Venemaa täiemahulisest sissetungist Ukrainasse on EL andnud Ukrainale majanduslikku, humanitaar- ja sõjalist toetust summas üle 88 miljardi euro; rõhutab, et Ukrainale antavat toetust tuleb kiiresti ja oluliselt suurendada ning et 2025. aastal algavat võimalikku rahuprotsessi silmas pidades on Ukrainale sõjalise toetuse andmine ja riigi ülesehitamisele kaasaaitamiseks valmistumine endiselt väga tähtis;

2. julgustab Euroopa rahutagamisrahastut kasutama veel rohkem selleks, et tegeleda pakiliste julgeolekuprobleemidega, mis tulenevad Venemaa Ukraina-vastasest agressioonisõjast ja Moldovat jätkuvalt ähvardavatest hübriidohtudest; rõhutab, et mõlemas kontekstis on vaja pakkuda ulatuslikku toetust, et tugevdada vastupanuvõimet, suurendada kaitsevõimet ja võidelda destabiliseeriva tegevuse vastu;

3. kutsub komisjoni üles tagama, et Venemaa Föderatsiooniga seotud võimalike tulevaste meetmete puhul käsitletaks Rumeenia vara ja mitme teise liikmesriigi pärandi täielikku tagastamist;

4. rõhutab, et kõiki rubriigi 4 „Globaalne Euroopa“ kulutusi peetakse suure riskiga kulutusteks, välja arvatud eelarvetoetuse maksed ja halduskulud, mis moodustavad ligikaudu 20 %; märgib, et enamik selles valdkonnas leitud vigu on seotud kandmata kuludega, rahastamiskõlbmatute kuludega ja riigihankereeglite rikkumisega;

5. rõhutab, et liidu eelarvest tuleb ka edaspidi toetada rahu ja stabiilsuse tagamist Lähis-Ida piirkonnas, võidelda vaenu ja fundamentalismi ja desinformatsiooni vastu, edendada inimõigusi, võidelda karistamatuse vastu ja tugevdada õigusriigi põhimõtete, sealhulgas Rahvusvahelise Kriminaalkohtu otsuste ja Rahvusvahelise Kohtu nõuandvate arvamuste järgimist; rõhutab, et samamoodi ei tohiks liidu eelarvest mingil juhul toetada tegevust, mis on nende eesmärkide vastane; märgib, et pärast Hamasi 7. oktoobri 2023. aasta kohutavaid terrorirünnakuid ja väiteid ELi rahaliste vahendite väärkasutamise kohta terrorismi jaoks jõudis komisjon rahastamise läbivaatamisel järeldusele, et seni ei ole leitud tõendeid selle kohta, et raha oleks ümber suunatud soovimatutele eesmärkidele, ja et kehtivad kaitsemeetmed toimivad hästi, kuid teatavaid lisameetmeid peeti vajalikuks; rõhutab, kui oluline on tagada, et ELi vahendeid eraldatakse ja hallatakse tulemuslikult, et saavutada nende kavandatud eesmärgid. tuletab meelde jätkuvat probleemi seoses ELi rahastatud projektide hävitamisega Gazas ja Jordani Läänekaldal ning nõuab sellega seoses suuremat vastutust ja kaitsemeetmeid;

6. nõuab tungivalt, et kõik UNRWA-le ette nähtud rahalised summad täielikult välja makstaks; tuletab meelde, et UNRWA on Gaza ja Jordani Läänekalda peamine humanitaarabiorganisatsioon ning piirkonna oluline teenuseosutaja; rõhutab lõunanaabruse eelarverea tähtsust piirkonna poliitiliste, majanduslike ja sotsiaalsete

reformide toetamisel, võttes arvesse kasvavaid humanitaarvajadusi ja muid piirkondliku koostöö eesmärke pagulaste, eelkõige Süüria ja Palestiina pagulaste abistamisel;

7. rõhutab, et EL peab suurendama rahalist ja poliitilist toetust, et tugevdada Rahvusvahelise Kriminaalkohtu tegevussuutlikkust ja tagada selle sõltumatus Rahvusvahelise Kriminaalkohtu ja Euroopa Liidu vahelise koostöö ja abistamise lepingu raames, millega kehtestatakse kohustus järgida rahvusvahelist õigust ja võidelda karistamatuse vastu;

8. kutsub komisjoni üles põhjalikult käsitlema soovitusi, mis on esitatud Euroopa Kontrollikoja eriaruandes naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Globaalne Euroopa“ programmitöö kohta; rõhutab vajadust parandada naaberriikidele rahaliste vahendite eraldamise metoodikat, tagada õigeaegne juurdepääs auditite jaoks vajalikele olulistele dokumentidele, lihtsustada menetlusraamistikke ja selgitada ELi toetuse mõju hindamise metoodikat[1];

9. rõhutab laste äärmiselt kaitsetut olukorda maailmas, eriti relvakonfliktides; väljendab suurt muret kümnete tuhandete laste pärast, keda on mõjutanud relvakonfliktid kogu maailmas ja kes langesid 2023. aastal oma kõige põhilisemate õiguste kohutava kuritarvitamise ja rikkumise ohvriks; nõuab tungivalt, et komisjon seaks laste õigused välisasjade tegevuskavas esikohale;

10. on väga mures ettepaneku pärast korraldada ELi kohalolek välisriikides põhjalikult ümber, vähendades eespool nimetatud eelarvepiirangute tõttu oluliselt ELi delegatsioonide töötajate arvu; märgib, et kui see plaan heaks kiidetakse, mõjutab see negatiivselt naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Globaalne Euroopa“ tulemuslikkust;

11. mõistab hukka, et Euroopa Komisjon kasutas Tuneesiaga 2023. aastal allkirjastatud, vaidlustatud vastastikuse mõistmise memorandumi rakendamise raames Tuneesiat toetava 2023. aasta erimeetme vastuvõtmiseks kirjalikku kiirmenetlust, jättes tähelepanuta Euroopa Parlamendi rolli ja rikkudes sellega naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Globaalne Euroopa“ määrust (EL) 2021/947, finantsmäärust ning Euroopa Parlamendi ja komisjoni 10. juuni 2008. aasta kokkulepet nõukogu otsuse 1999/468/EÜ (millega kehtestatakse komisjoni rakendusvolituste kasutamise menetlused ja mida on muudetud otsusega 2006/512/EÜ) rakendamise korra kohta; tuletab meelde, et väliskomisjoni delegatsioonil keelati 13. septembril 2023 Tuneesiasse siseneda, mis takistas parlamendil kasutamast oma kontrollivolitusi; nõuab tungivalt, et Euroopa Komisjon ja Euroopa välisteenistus võtaksid Tuneesia ametivõimude suhtes kõik vajalikud meetmed, et Euroopa Parlament saaks täita oma õiguslikke kohustusi;

12. nõuab tungivalt, et komisjon tõhustaks ühinemiseelse abi rahastamisvahendist (IPA III) raha eraldamisel õigusriigiga seotud tingimuslikkusel põhinevat lähenemisviisi, et rahastamisvahend täidaks oma eesmärki valmistada läbirääkijariike tõhusalt ette ELi liikmesriigiks saamise tingimuste täitmiseks; kordab oma üleskutset komisjonile rakendada Euroopa Kontrollikoja eriaruandes 01/2022 esitatud soovitusi, et tagada ELi finantsabi tegelik mõju õigusriigi toetamisele Lääne-Balkani riikides, eelkõige töötades

[1] https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/SR-2023-14/SR-2023-14_ET.pdf.

IPA III jaoks välja suunised toetuste ümbersuunamist ja tingimuslikkust käsitlevate sätete kohaldamiseks;

13. tuletab meelde naiste õiguste ja LGBTQI+-inimeste õiguste rasket olukorda paljudes maailma paikades; rõhutab tungivat vajadust neid õigusi paremini kaitsta ning tagada, et ELi rahaliste vahendite ja poliitikaga edendataks aktiivselt soolist võrdõiguslikkust, võideldaks diskrimineerimise vastu ja kaitstaks LGBTQI+-inimeste õigusi;

14. kutsub komisjoni üles tagama, et Palestiina omavalitsus eemaldaks viivitamata kõik õppematerjalid ja sisu, mis ei vasta UNESCO standarditele, eelkõige need, mis propageerivad antisemitismi, vägivallale õhutamist, vaenu ja terrorismi ülistamist.

15. väljendab muret eriaruande „ELi usaldusfond Aafrika jaoks. Uutest lähenemisviisidest hoolimata ei suunatud toetust piisavalt“ järelduste pärast, rõhutades, et Aafrika jaoks mõeldud hädaolukorra usaldusfond ei keskendu piisavalt peamistele prioriteetidele, et tegeleda ebastabiilsuse, ümberasumise ja ebaseadusliku rände algpõhjustega, ning märgib eriti suure murega, et inimõigustega seotud riske ei ole põhjalikult käsitletud; tuletab Euroopa Komisjonile meelde Euroopa Parlamendi muret inimõiguste väidetavate rikkumiste pärast rände haldamise raames ja Euroopa Komisjoni valmisoleku pärast teha liidu välispiiride haldamine ülesandeks naaberriikidele, näiteks Tuneesiale või Liibüale;

16. kutsub komisjoni üles kehtestama „Global Gateway“ strateegia rakendamiseks selge ja läbipaistva aruandlusmehhanismi ning selgelt esile tooma, miks kasutatakse strateegia „Global Gateway“ raames ellu viidavate projektide jaoks arengu rahastamisele mõeldud summasid ning kuidas saavad strateegiast võrdselt kasu nii abi saavate riikide avalik kui ka erasektor;

17. tunnistab, et kodanikuühiskonna organisatsioonid täidavad paljusid ülesandeid; tuletab meelde ELi võetud kohustust toetada kodanikuühiskonna organisatsioone kõigis välisvahendites ja -programmides ning kõigis koostöövaldkondades, sealhulgas rahastamise paindliku ja kohandatud käsitluse kaudu, et jõuda igat liiki kodanikuühiskonna organisatsioonideni; kutsub komisjoni üles kaasama kodanikuühiskonna organisatsioone süstemaatilisemalt strateegiasse „Global Gateway“ ja Euroopa tiimi algatustesse;

18. peab valimisvaatlusmissiooni praktiliseks ja tõhusaks välispoliitikavahendiks, mis jääb ELi demokraatia toetamise poliitika ja strateegiate keskmesse; kutsub ELi üles tagama ELi valimisvaatlusmissioonidele piisavad vahendid, et laiendada neid ka kandidaatriikides ja naaberriikides toimuvatele valimistele;

19. avaldab kahetsust selle üle, et ühise välis- ja julgeolekupoliitika (ÜVJP) eelarvet ÜJKP tsiviilmissioonide jaoks on mitmeaastases finantsraamistikus 2021–2027 võrreldes mitmeaastase finantsraamistikuga 2014–2020 vaid vähesel määral suurendatud (alates ligikaudu 350 miljonist eurost aastas), samal ajal kui missioonide arv ja ülesanded on suurenenud, julgeolekukeskkond on muutunud keerulisemaks, operatsioonide kulud on suuremad, inflatsioon on kiirenenud ja lepinguliste töötajate arv kasvanud, piirates seeläbi praeguste missioonide volituste laiendamise või uute missioonide loomise võimalust kiireloomulistele julgeolekuvajadustele reageerimiseks; nõuab ÜVJP eelarve assigneeringute märkimisväärset suurendamist ja ÜJKP

tsiviilmissioonidele eraldatud rahaliste vahendite tõhusa kasutamise tagamist, mille puhul jälgitakse, et missioonid reageeriksid kriisiolukordadele ja ettenägematutele sündmustele tulemuslikult, ning tehakse aktiivselt kindlaks, millistel juhtudel võiks lisaprojekte ja -programme rahastada ELi eelarve muudest asjakohastest vahenditest, tagades usaldusväärse finantsjuhtimise ja olemasolevate vahendite hoolika tähtsuse järjekorda seadmise; nõuab ka ÜVJP eelarve struktuuri muutmist ja ühe eraldi eelarverea loomist iga ÜJKP tsiviilmissiooni kohta, et võimaldada paremat kontrolli ja suuremat läbipaistvust;

20. rõhutab, et kogu maailmas sagenevaid geopoliitilisi probleeme ja kriise arvesse võttes peab EL saama toetuda vajalikule vahetule teabele väljaspool oma piire esinevate ülemaailmsete probleemide kohta; nõuab sellega seoses, et tugevdataks ELi luure- ja situatsioonikeskust, Euroopa välisteenistuse kriisidele reageerimise keskust ja Euroopa Liidu Satelliidikeskust, suurendades nende personali ja rahalisi vahendeid ning suutlikkust; peab oluliseks, et EL suurendaks investeeringuid avalikku ja kultuuridiplomaatiasse ning kommunikatsioonipüüdlustesse, eelkõige enne autoritaarsete ja mitteliberaalsete režiimide aktiivset sekkumist; rõhutab seetõttu vajadust eraldada vajalikud vahendid Euroopa välisteenistuse strateegilise kommunikatsiooni ja tulevikusuundade analüüsi osakonnale; rõhutab Euroopa välisteenistuse ja komisjoni pingutusi desinformatsiooni ja välissekkumise vastu võitlemisel ning väljendab heameelt teate üle luua kommunikatsiooni peadirektoraadis strateegilise kommunikatsiooni ja teabega manipuleerimise vastu võitlemise rakkerühm; rõhutab vajadust tagada sellega seoses Euroopa välisteenistusele ja komisjonile piisavad vahendid;

21. tuletab meelde, et kooskõlas ELi lepingu artikli 11 lõikega 2 peaksid ELi institutsioonid pidama esindusühenduste ja kodanikuühiskonnaga avatud, läbipaistvat ja korrapärast dialoogi; rõhutab sellega seoses, et struktuurifondide edukas kasutamine on eeltingimus üldsuse osalemise tagamiseks; rõhutab, et ilma struktuurifondideta ei oleks kodanikel võimalik oma häält ELi tasandil oma esindusühenduste kaudu kasutada ning ELi institutsioonidega korrapärast dialoogi jätkata, et aidata kaasa demokraatlikule osalemisele poliitikakujundamises ning avatud ja laiaulatuslikule dialoogile ning kindlustada, et seisukohtade ja murede mitmekesisust võetakse arvesse nii, et üldsuse huvid ja ärihuvid on võrdselt esindatud; rõhutab, et kodanikuühiskonna organisatsioonid jälgivad ELi poliitika ja õigusaktide rakendamist, sealhulgas ELi vahendite kasutamist, ning tegutsevad kontrolli- ja tasakaalustusmeetmetena sellistes valdkondades nagu demokraatia, inimõigused ja õigusriik; tuletab meelde komisjoni poliitilistes suunistes võetud kohustust tõhustada koostööd kodanikuühiskonna organisatsioonidega, kellel on eksperditeadmised ja kes on olulised inimõiguste kaitsmisel, sealhulgas kolmandates riikides; rõhutab sellega seoses, et kuigi komisjon ei tohiks volitada valitsusväliseid organisatsioone tegelema teatava tegevusega või toetama konkreetseid ametikohti või poliitikat, on endiselt väga oluline, et kodanikuühiskonna organisatsioonid saaksid ELi rahastamise kaudu osaleda „avatud, läbipaistvas ja korrapärases dialoogis ELi institutsioonidega“, nagu on sätestatud ELi lepingu artiklis 11, selliste tegevuste kaudu nagu toetustegevus, meeleavaldused või kohtumenetlused, ning need peaksid jääma asjakohastes rahastamisprogrammides rahastamiskõlblikeks ja neil peaks olema piisav sihtotstarbeline rahastus;

LISA: ÜKSUSED VÕI ISIKUD, KELLELT ARVAMUSE RAPORTÖÖR SAI SISENDMATERJALI

Arvamuse raportöör kinnitab oma ainuvastutusel, et ei saanud mingit sisendmaterjali üksuselt või isikult, kes tuleks kodukorra I lisa artikli 8 kohaselt käesolevas lisas ära märkida.

TEAVE VASTUVÕTMISE KOHTA NÕUANDVAS KOMISJONIS

Vastuvõtmise kuupäev	30.1.2025
Lõpphääletuse tulemus	+: 52 –: 20 0: 2
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Mika Aaltola, Lucia Annunziata, Petras Auštrevičius, Jordan Bardella, Dan Barna, Wouter Beke, Robert Biedroń, Ioan-Rareş Bogdan, Marc Botenga, Grzegorz Braun, Sebastião Bugalho, Danilo Della Valle, Özlem Demirel, Elio Di Rupo, Michael Gahler, Geadis Geadi, Giorgos Georgiou, Raphaël Glucksmann, Bernard Guetta, Rima Hassan, Rasa Juknevičienė, Sandra Kalniete, Łukasz Kohut, Rihards Kols, Andrey Kovatchev, Vilis Krištopans, Nathalie Loiseau, Claudiu Manda, David McAllister, Vangelis Meimarakis, Sven Mikser, Francisco José Millán Mon, Arkadiusz Mularczyk, Leoluca Orlando, Kostas Papadakis, Tonino Picula, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Andreas Schieder, Alexander Sell, Villy Søvndal, Davor Ivo Stier, Sebastiaan Stöteler, Stanislav Stoyanov, Marie-Agnes Strack-Zimmermann, Michał Szczerba, António Tânger Corrêa, Marta Temido, Cristian Terheş, Riho Terras, Hermann Tertsch, Pierre-Romain Thionnet, Sebastian Tynkkynen, Reinier Van Lanschot, Roberto Vannacci, Hilde Vautmans, Harald Vilimsky, Željana Zovko
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed	Jaume Asens Llodrà, Malik Azmani, Engin Eroglu, Sandra Gómez López, Evin Incir, András László, Ana Catarina Mendes, Hans Neuhoff, Nicolás Pascual de la Parte, Chloé Ridel, Tineke Strik, Şerban Dimitrie Sturdza, Ingeborg Ter Laak, Matej Tonin, Ivaylo Valchev, Isabel Wiseler-Lima
Lõpphääletuse ajal kohal olnud parlamendiliikmed kodukorra art 216 lg 7 alusel	Catarina Vieira

NIMELINE LÕPPHÄÄLETUS NÕUANDVAS KOMISJONIS

52	+
ECR	Rihards Kols, Arkadiusz Mularczyk, Cristian Terheş, Ivaylo Valchev
PPE	Mika Aaltola, Wouter Beke, Ioan-Rareş Bogdan, Sebastião Bugalho, Michael Gahler, Sandra Kalniete, Łukasz Kohut, Andrey Kovatchev, David McAllister, Vangelis Meimarakis, Francisco José Millán Mon, Nicolás Pascual de la Parte, Davor Ivo Stier, Michał Szczerba, Ingeborg Ter Laak, Riho Terras, Matej Tonin, Isabel Wiseler-Lima, Željana Zovko
Renew	Petras Auštrevičius, Malik Azmani, Dan Barna, Engin Eroglu, Bernard Guetta, Nathalie Loiseau, Marie-Agnes Strack-Zimmermann, Hilde Vautmans
S&D	Lucia Annunziata, Robert Biedroń, Elio Di Rupo, Raphaël Glucksmann, Sandra Gómez López, Evin Incir, Claudiu Manda, Ana Catarina Mendes, Sven Mikser, Tonino Picula, Thijs Reuten, Chloé Ridel, Nacho Sánchez Amor, Andreas Schieder, Marta Temido
Verts/ALE	Jaume Asens Llodrà, Leoluca Orlando, Villy Søvndal, Tineke Strik, Reinier Van Lanschot, Catarina Vieira

20	-
ECR	Geadis Geadi
ESN	Hans Neuhoff, Alexander Sell, Stanislav Stoyanov
NI	Grzegorz Braun, Kostas Papadakis
PfE	Jordan Bardella, Vilis Krištopans, András László, Sebastiaan Stöteler, António Tânger Corrêa, Hermann Tertsch, Pierre-Romain Thionnet, Roberto Vannacci, Harald Vilimsky
The Left	Marc Botenga, Danilo Della Valle, Özlem Demirel, Giorgos Georgiou, Rima Hassan

2	0
ECR	Şerban Dimitrie Sturdza, Sebastian Tynkkynen

Kasutatud tähised:
+ : poolt
- : vastu
0 : erapooletu